

JESU FORTUNANTE:

משפט המלך SEU

JUS REGIUM,

Occasione Verborum i. Sam. VIII.

EXERCITATIONE HISTORICO-POLITICA
Descriptum.

*Quod,
Consentiente*

AMPLISSIMO ORDINE PHILOSOPHICO;

In

REGIA FENNORVM ACADEMIA,

AUXILIO

PRÆCLARISSIMI

DN. M. JOH. BERNH. MÜNSTER/

Phil. Pract. & Hist. Professor. Ordin. Celeberrimi,

Præceptoris & Promotoris sui æternum
suspiciendi,

Publico Bonorum Examini submittit

MODESTE

ABRAHAM ALANUS, C. F.

In Auditorio Super. ad xxiii. Novembris,

ANNO M. DC. XCV.

ABOÆ, Impr. apud Jo. WALLIUM, Reg. Univ. Typogr.

SACRÆ. REGIÆ. MAJESTATIS.

FIDO. VIRO.

PATRI.

IN. CHRISTO. REVERENDISSIMO.

DN. JOHANNI. GEZELIO.

DOCTORI. EPISCOPO. PROCANCELLARIO.

EMINENTISSIMO. MAGNIFICENTISSIMO.

Concesso. Cœlitus, ornamento. Publico.

DIVINORUM. INTERPRETI. MYSTERIORUM.

PRIMATI. PRÆTEREA. SERVANTIUM.

CUSTODIAM. GREGIS.

FIDELISSIMO. FELICISSIMOQVE.

QUIA.

Dotes. Non. Complectitur. Modo.

Ingenii. Ingentes.

Sed. &. Fovet.

Bonas. Artes.

Sua. Venerabili. serie. Compositas.

Rarissimas.

Seculi. Quocq;. Genium. Longè. Supergressas. Cogitationes.

Queis. Præclare. Instructus.

Revocatas. Christi. Morte. Animas.

Non. Negligit. Sed. Aspicit.

SEMPER. FIDELITER.

QUIA.

Delectatur. Musarum. Hospitiis.

Eosque

Nimio. Propemodum. Affectu.

Diligit.

Qvi. Se. Humanitati. Accommodant.
Porrigitq̃. Benignam. Vacillantibus. Dubio. Sortis. Lusu.
Porrexeratque.

Et. Adhuc. Porriget.
Manum.

QUIA. DENIQUE.

Cum. Genitore. Olim. Reverendissimo.

IPSE.

Ingentia. In. Nostram. Familiam.

BENEFICENTIÆ. MERITA.

Adauxerat.

Cum. Voto. Solenni.

Prosperriam. Felicitatis.

Speque. Æstimationis. Placidæ.

Indigni. Muneris.

Et

Fiduciâ. Eminentissimæ. Nunquam. Fatigatæ.

GRATIÆ.

Abortivum. Hunc. Ingenii. Fœtum.

Simplicissimo. Calamo. Insinuat.

VESTRÆ. REVERENDISSIMÆ. DIGNITATIS,

Humilimus cliens

A. ALANUS.

Nec Non

Amplissimis & Consultiſſimis VIRIS,

DN. NICOLAO ALANO,

Supremi Regii Judicii, quod Aboæ est, Aſſeſſori Gravifſimo, ob conjunctionem ſangvinis propiorem & Benignitatem, Mæcenati æternum ſuſpiciendo.

DN. JOHANNI ROSSERUM

Ejuſdem Fennorum Dicasterii Aſſeſſori æquifſimo, ob adfinitatem & Ipem benignitatis, Patrono & Promotori ſummè colendo.

*Plurimum Reverendo, Spectatiſſimo, Reverendis per
quam & Clarifſimis,*

DN. M. GUSTAVO FONTELIO, Paſtori

animarum in Nyſtrefia laudatiſſimo, ut Tutori per undecim continuos fere annos accuratiſſimo; ita Nutricio per quartum jam annum benigniſſimo, Adſini inſuper filiali obſequio indefinenter venerando.

DN. JACOBO RUSK/ Vectigalium

Publicorum Inſpectori in Aboenſi Dynastia attentiſſimo, Promotori omni honoris cultu proſequendo.

DN. SALOMONI ALANO, Paſtori

in Sund Vigilantiſſimo, fratri germano debiti honoris cultu ſemper amplectendo.

Dn. M. CHRISTOPHORO ALANO, Ante-

hac Scholæ Triv. in Uſlo Reſtori accuratiſſimo, nunc Paſtori in Ylo animarum rite designato fratri itidem germano quovis officio & honore proſequendo.

Civilium Rerum Prudentiâ Inſigniter Conſpicuo,

Dn. ARVIDO FONTELL, non ita

pridem Illuſtriſſimi Dn. LIB. BAR. OTTO WELLINGS General. Majoris & Toparchæ Dynastiæ Gevalienſis, jam vero Civitatis Gevaliæ Secretario dexterrimo, adſini, fautori, & Nutricio honoratiſſimo.

Benignissimam, Vestrarum Amplitudinum, & Dignitatum, voluntatis propensionem praterire, summa non immerito mihi videbatur Religio. Imposuit igitur hunc modum officiorum mihi sensus promerita dudum gratitudinis, cujus ut conservaret vigorem animus simplicitatis sibi conscius; utque enitentem semet ostenderet ad erectiorum spem ingeniorum; conandum etiam aliquid duxit. Politissima autem cultura seculi, retrahere à proposito invisendi publica potuisset, tum ætatis, nullis matura rebus, vacillans conditio, tum exiguum temporis non suæ, sed alienæ quoque rei impendendum, tum ingenium Musarum præceptis, summis quasi apicibus, dumtaxat tinctum, sibi insufficiens, aliis ingratum. Fecit torpescere impedimentorum hanc aciem totam sanctior Vestrarum Amplitudinum & Dignitatum recordatio, unaque præcepit si non compensandi beneficentiæ merita, saltem declarandi animi materiam, à literis accerserem. Prolem itaque ingenii liberam, non eo, quo decuit ornatam, cultu, sed quo fieri potuit habitu, constructam ac contextam, Vestrarum Amplitudinum & Dignitatum præmunire placuit nominibus, quod autoritatis Vestrae clypeo, & vi ac fraude malevolorum, studia mea asserantur; Aquæ Vobis ego impensè rogo, dignemini hoc gratissimi animi pignus in qualemcunque æstimationem admittere, meque non aversari cum obsequiis, quibus Vestras Amplitudines & Dignitates perpetuò amplector

Vestrarum Amplitudinum & Dignitatum

Officiosissimus cultor

ABR: ALANUS.

Viro - Juveni
Humaniorum Artium Peritiâ, Virtutumque
cultu insigni,

DN. ABRAHAMO ALANO,

Disputationem de JURE REGIO, solertèr à se contextam,
propugnanti, Affini, Amico & Commiliti suo
perdilecto:

Xperis, aonios alacer quò ducere
cantus,
ausus atque velim condecorare
tuos.

Fas & jura sinunt quid (sicut inaudio dici)
Regia, declaras dexteritate probâ,
haud equidem tempus mihi suppetit, illa referre,
ceu vellem, multis, grandia coepta tua.
Iccircò saltim, grator, congaudeo honori,
quem meriturus eris, prospera Fata vovens!

L. Mq̃. licet occupatissimus,
gratatus est
SIMON TAPPO/
Met. & Log. Prof. Ord.
P. P.

Dab. raptiss. Abba
die 17 Cal. Decemb.
Anni 1695.

הדרוכני במתך ולמדני כי אתה אלהי ישעי אותך
 קויתי כל היום : Ps. 25:5.

CAPUT PRIMUM

Nonnullis præmissis ad substratæ materiæ illustrationem pertinentibus, statum ipsius controversiæ ponit.

§. I.

nimalia inter viventia gregatim, quibus vastissima terrarum spacia decorare placuit Optimo Maximo, nullum homine civilius, urbanius, & ad sociandum accuratiori effortum industriâ, contemplari licet. Docendi, enim, discendi, communicandi, disceptandi, judicandique cupiditate trahitur avidissimâ. Hinc juxta Tullium *& solitudinem fugit, & socium studii querit*: Sed nec alio fine conditum videtur, quam ut in cœtu aliorum vivat, ac ut charitatem (quam statim ac in hanc vitam intravit, expertus est)

vicissim aliis impertiatur. Atque hætenus quidem inter se ferè concordat Philosophorum chorus. Cum autem interius, ad species vitæ humanæ descendendo, inquiritur; an omnium societatum eadem sit origo? Expectet ne subinde, per naturam, homo communionem civium? Et quæ sunt generis ejusdem: In contrarios sæpissimè errores, animi distrahuntur. Sunt enim qui arbitrantur, indigentiam & necessitatem, origini civitatum demonstrandæ sufficere, adducti vel iis, quæ de inconditâ & ferinâ vitâ primorum hominum effinxit Diodorus Siculus l. i. & Lucretius cecinit lib. 5.

Volgivoغو vitam tractabant more ferarum:

Nec commune bonum poterant spectare, neque ullis

Moribus inter se scibant, neque legibus uti.

Donec cultioris vitæ ingenia prodière, vitamq; priorem *commutare novis monstrabant rebus:* Vel iis, quæ in mentione *Aborigenum* refert Salustius. Quibusdam non causa alia magis genuina videtur, quare Patres familias, desertâ naturali libertate, cum aliarum familiarû Principibus contrahendo, ad civitates constituendas mentem applicaverint: quam ut præsidia sibi circumponerent, contra mala, quæ homini ab homine imminebant. Alii, Civitates & Respub. vi primum coaluisse dicunt. Segregum, scilicet, familiarum Principes foras egredientes, instructi ratione & prudentia, quibus insigniter homo ad perniciem valet, & imperandi amore, tum etiam avaritiâ, & ultionis appetitu incitati, quoscunque alios, de quibus victoriæ sibi spem potuerunt promittere, injustâ vi invaserunt. Debellatis autem illorum viribus, victores existentes, originem Civitati, inq; eam sibi imperium conciliarunt. Hæ sunt sententiæ, circa originem civitatum notabiliores, at forte minus veræ, debentes tamen natales suos viris nequaquã indoctis. Unde

acerbius queritandum cum Petro Poiret subtilissimæ
 eruditionis Homine: *Stupendum est, hominem, qui ad veri-*
tatem conditus est, qui eam in intimis suis gerit, qui ea undi-
quaque cinctus est, qui ejus desiderio ardere dicitur, ea tamen,
quicquid conaminis molitur, ferè semper & ubique excidere: lux
in tenebris lucet, & tenebra eam non capiunt. Volentibus au-
 tem evolvere auspicia civilis consociationis è veris suis
 incunabulis, ante omnia, sicut & aliis exquisitam haurire
 cognitionem cupientibus, necessarium videtur, non sub-
 scribendum promiscue cujusvis auctoritati scriptoris, aut
 viri non vulgaris doctrinæ; quin potius rationes, quibus
 suum stabilitum vult argumentum, studiosissimâ mentis
 cura penetrare nitendum. Maximus quidem humanæ
 scientiæ Doctor Aristoteles l. 1. Polit. cap. 2. ostendere co-
 natur hominem, natura animal Politicum esse: Herman-
 nus tamen Conringius, summi alias nominis ille Politicus,
 operosè demonstrat, iis momentis, quibus nimium Aristote-
 les assertioni suæ robur conciliare nititur, nihil aliud effici,
 quam *omnem hominem, natura societatem aliquam desiderare,*
nequaquam autem rapi quasi aut deduci ad symbioticam vi-
tam ita amplectendam, ut extra eam nec possit, nec ve-
lit vivere. Hoc ipso verò, insigni cum laude prænomi-
 natus Conringius, id potissimum indigitat, videlicet: *Ci-*
vilem quidem societatem aliquibus convenire, non per se tamen,
sed ex accidenti, postquam scilicet ab antiqua & naturali san-
ctimoniâ mores ita discessere, ut tuto & bene extra civitatem non
possis degere. Quod, quam vere affirmet, aliorum sit judicium.
 Nos paupertinæ nobis eruditionis conscii, dicimus cum
 clarissimo Bæclero hominis indolem non præcise ad so-
 cietatem civilem ferri, sed tribus ceu principalioribus mediis
 debere originem suam civitates, fatemur maximè: *Natura*
puta ut appetenti; indigentia ut invitanti, rationi ut ordinanti.

Cogit.
 Ratione
 p. m. 2.

Prud. Ci.
 vil. c. 6.

Instit.
 Pol. c. 1.

Quæ pro dignitate prosequi, nostri, non hac vice, instituti fecimus. Tractarunt rem egregiam diffusè satis, Johan. Althufius, Georg. Schonborner, & cæteri, Politicam olim profitentes Prudentiam. Id saltem addimus; Inclinationem hominis ad vitam civilem facile oriri, tum ex naturæ similitudine, de qua æqualiter mundani Cives participant; tum ex cognationis necessitate. *Sanguinis quippe conjunctio devincit charitate homines.* Urut autem homo titulo satis excellenti *ζῶον πολιτικόν* ab Aristotele audiat, sitque, ut breviter innuimus, ita natus & comparatus, ut vivat in civili conversatione, seu cœtu aliquo communi: Eam tamen injustitiam deprehendimus singulorum, & à boni moris sinceritate delabendi proclivitatem, ut per eam non tantum oblitterentur quasi igniculi à naturâ dati, sed & in magnam copiam exsurgant & confirmentur contraria vitia, nisi imperio & disciplinâ, in gyrum rationis humana societas redigatur. Hinc regere & regi, subiici atque gubernare, actiones non sunt modo non dissentaneæ Naturali, Gentium, & Divino in sacris literis revelato juri, verum adeo necessariae, ut apud præclara civilium rerum ingenia, quod nescio quis Colos Epicureus apud Plutarchum dixerat, multis hinc seculis in proverbii fere vicem abierit: *Si quis leges & ordinem Civilis societatis tolleret, futurum ut vitam viveremus ferarum, & qui alium haberet obvium, ipsum tantum non devoraret.* Diversitatem rerum, nulla symmetria colligatarum, sua semet confusione exedere videt quivis. Quid hominum ingeniis diversum magis? Naturali quidem impetu eoque libero, ad aliquod sibi conveniens excurrunt singuli. In qua tamen regione rerum idem commoretur, & quibus itinerum ad id maturandum ducibus, quum consultant, sit ut distrahantur in deliberando animi, afferantq; an-

cipi.

capitem curam cogitandi. Si itaque deesset necessitas, quæ tergiversantes, velint, nolint, ad officium faciendum subigat; *Si omnes essent aequales, singulique pro arbitrio vellent alios regere, & alii recusarent regi, facilis esset discordia, indeque dissolutio societatis.* Unde Cæleste Numen, instar pessimi status, in verbo suo ἀναρχίαν refert licentiozem, *Et temporibus illis non erat Rex in Israhel, quisque enim re-ctum oculorum suorum facere solebat.* Jud. 17. 6. Quid enim aliud est, quam confusio multitudinis, & vita ferina potius quam humana perpetuo bello inter contentiones & rixas infestissima, ubi nulla Lex? at nulla Lex vel esse potest, vel vigere, ubi nulla potestas superior, quæ necessitate faciendi omittendive res in legem deductas cives obligare, & sancita decreta publico commodo hoc svadente abrogare, vel ad exsurgentes casus extendere possit, ac debeat. Cujus autem fugit ruditatem animi, nullius vero fugere potest, quam salutare, quamq; necessarium & fructuosum DEI donum sit Majestas, Persicam illam legem apud Stobæum inspiciat. Per hanc enim, defuncto Rege, cuique diebus quinque quod vellet, facere licuit. Quia vero orbis Civilis quies turbabatur, subditi Rege denuo constituto leges & Magistratum revereri, & magnificere, maximique beneficii loco habere discebant. Et si imperantium & obedientium gradus oportuisset esse distinctos, etiamsi omnes in primævâ probitate & in perfectiori illa mansissent integritate; Quanto in destituto hoc naturæ statu necessarium idem magis erit, ubi in honestatis & affluentiae optimæ locum, tot perversitatis artes defectusque subsidiorum necessariorum catervatim succelsere. *DEUS quoque gaudet distinctione statuum & ordinata hominum pro diversitate donorum in quemcunque eorum collatorum, dispositione.* Adeo itaque certum est, omnem

Pett.
Greg.
lib. 6.
cap. 1.
de Re-
publ.
Conf.
2. Chron.
15. 3. &
seqv.

Serm.
42.

Gen. 3.
7: 16.
& seqv.
Patric.
lib. 1. de
Regn.
cap. 2.

mnem naturam, quæ non est simplex, sed cum alio con-
nexa, necesse esse aliquam in se habere potestatem, ut per-
petuo verū manet; Corpus sine anima; Mundum sine sole
esse non posse. §. II.

Hinc priscis temporibus Summum Numen populo, se-
cundum promissum patribus factum, sibi adoptato, im-
perasse videmus. Deus namque datam fidem præstiturus,
completis quatuor seculorum spatiis, ex quo Abrahæ pro-
missum fecerat, maximum quidem virum Moſen in libera-
torem gentis, servitutis Ægyptiacæ jugo oppressæ, suscitavit,
atque animavit heroico spiritu, beavitque felicissimo suc-
cessu; unde nec Pharaonem formidare, nec magiam Æ-
gyptiacam pertimescere potuit: ipse tamen DEUS dicitur
*veniens assumpsisse sibi gentem e medio alterius gentis, pro-
bationibus, signis ac prodigiis, belloque & manu forti & bra-
chio extento, denique terroribus maximis.* Perducto au-
tem sacro isto populo in beatas sedes Palæstinorum, egre-
giis crescere incrementis Respubl. cœpit. Leges, quas de
Religione atque ceremoniis, de judiciis atque civium jure,
in desertis Arabum condiderat DEUS, tandem ad publi-
cam ἀσάπεια majori nisu dirigi; quarum quippe præcipua vis
omnis ad ea loca pertinuit, in quæ & singule tribus sua haberent op-
pida, & urbs insuper constitueretur una, quæ imperii arx atque sa-
crorum custos foret. Hæc, dicit Divinus Moſes Deuteronomii
6. 1: sunt præcepta, statuta, judiciorum illa, quæ præcepit jehova
DEUS vester ut doceam vos, ut exerceatis ea in terrâ, quò mox transi-
turi estis, ad possidendum eam jure hereditario. Placuit autem be-
nignissimo Deo in Civitate Israeliticâ, non spiritualibus tan-
tum sed & secularibus præsidere negotiis. Hinc dicitur, Re-
gnum sacerdotale Exod. 19. 6: in medio populi versabatur;
Responſa inter Cherubim in gravioribus causis edebat;
Duces belli judicesque extra ordinem designabat: impri-
mis

Gen. 15.
Exod. 3.

Deut. 4.
34.

Cunæus
de Rei
pub.
Heb. l. 1.
c. 8.

mis voluit jus belli ac Pacis ex se solo pendere; interpretan-
darum quoque legum non aliorum esse potestatem; Regi-
men denique abdicaturus immediatum, & omnem salutis
populi sui curam alii demandaturus, jus eligendi Regis
sibi ut solenne reservavit. Atque hoc quidem Dei, in Po-
pulo Hebræo imperium, præclarè Flavius adversus Apio-
nem vocari posse *ἡγεμονίαν* ait, quasi dicas ejusmodi
Civitatem, cujus Præses Rectorque DEUS sit. Hodie
summum rerum arbitrium hominibus permisit Divinum
Numen, ac in sinum contulit: sed nempe in sinum, &
ut foveatur. Ut enim Tutela, sic procuratio Reipul. ad
utilitatem quam maximè eorum, qui commissi sunt, non
ad eorum unicè, quibus commissa, gerenda. Horum
Potestatem, terrore gladii in manus eorum traditi ar-
matam, jussit formidari, præclarum monitum Imperan-
tibus ipsis addens; Eos non proprium, sed DEI atque legis
munus obire. Suarum ergo esse partium, vivo quodam præ-
sentissimoq; ministerio, harmoniam omnem concinnare.

Deut. 17.
15.

Cur aus
de Rep.
Hcb. I. I.
c. 1.

Cic. 1.
Off. 24.

§. III.

Q uemadmodum *ἡγεμονία*, seu immediatum illud DEI
olim imperium, populum non modo Hebræum co-
piis locupletem, sed & virtute honestum, indeque glo-
riâ amplissimum reddidit: Ita nec id, quod summæ po-
testates pro genio ac indole gentis & Reipubl. hodie
exercent, in se iniquum est, licet ob hominum perversi-
tatem & malitiam, à justitia quandoque in parvis ne-
gotiis necessum habeant deflectere, si usurpatam eam
velint in magnis: ut loquitur Jason apud Plutarchum
in Polit. Quamquam autem Politicum Magistratum ju-
stitiæ æquitatiq; congruere, ita sit hodie in promptu,
ut res disputatione non egeat, ad differentias tamen &
circumstantias imperiorum cum sit descensus, haud o-
mnia

omnia omnium congruunt judiciis. Maximam partem adducuntur plerique, ut durius cogitent de officio sanctissimo, cum per id se jungi putant honestatem ab utilitate. Sic in populari statu commune est omnibus, Regum imagines demoliri, bona publicationi committere, memoriam delere. Commune itidem ferè omnibus in Aristocratia, si quem Optimatum auctoritate & potentia nimium crevisse cognoverint, hunc vel privato honore onerare, vel ad tempus extra civitatem & in bellum, mittere, vel relegare. Videntur autem talia illa honestate non admitti posse. Qui enim honeste & virtuosè agendo, maximum potentiae & auctoritatis fastigium attingit, honore & non onere, nec poena relegationis, sed praemio gloriae excellentissimo afficiendum judicamus. Eodem de Regibus modo sentimus: Cum tamen priora illa, Ratio status, qua Civilium actuum momenta omnino metienda volunt, magnopere postulet: Permanente sic minimè illa honestatis cum utilitate catenâ. Omnibus quoque in more positum, tolerare quae aperte sunt mala nonnunquam, imò ad scelera identidem connivere. Quibus, & aliis exemplis bene multis ostendi posse videtur Magistratus suam exercentes Majestatem, aliquid utile inducere, quod ab honestate quodammodo remotum est. Non equidem negaverim, ita comparatum esse cum rebus civilibus, ut haec & multa alia exercenda subinde in Repub. veniant. Omnino quoque fateor, in omnibus Imperiorum formis facinus posterius, priora autem in iis, quas supra innuimus, institui debere. *Sed eorum quidquam omni ex parte injustum esse, ut* Excellentissimus Conringius sua verba mihi mutuetur, pernegamus. Imo pronuntiat Idem iniquum fore, si cum exigit salus publica, horum & quae sunt hujus notae aliquid negligatur. Nec difficile est hinc abstergere iniquitatis macu-

macu-

maculam, fallacibus insipidorum judiciis contractam. Imprimis dum vix est ut assequaris Rempub. omnibus numeris optimam, exactâ scilicet civium omnium virtute & rerum quarumlibet copiâ, gloriæque amplitudine, verbo uno, omnibus integræ felicitatis bonis instructam; sed oportet nonnunquam contentum esse statu minus laudabili, turbulento quoque; fieri nequit, quin rectores Publici boni, contra definita aliquando civitatis jura, tanquam Reipublicæ perpetui Consules, pro arbitrio subinde jubere debeant ac possint. Planè, quemadmodum Navarchum decet fluctibus coactum, non juxta regulam prorsus, invariabilem, remos velaq; dirigere, sed jubente Tullio, obliquare sæpenuerò sinus, & quandò recta portum feliciter tenere nequeat, ipsum mutata velificatione assequi. Quamquam itaque contra leges dispensare civiles, jus Nat: atqve Gentium limitare, & factò, variis circumstantiis informato, adaptare, speciem nonnunquam iniquitatis præ se ferat; ea tamen, quamdiu intra Religionis, honestatis, & fidei datæ terminos mansura erit, intervenitu, ut ait Tacitus, meliorum, sive juxta Clapmarium publico bono compensatur. Unde non incommode huc referas aureum illud Taciti: Habet aliquid ex iniquo omne magnum exemplum, quod contra singulos utilitate publica rependitur. Et illud Jasonis: ὡς ἀναγκαῖον ἀδικεῖν τὰ μικρὰ τὰς βεβηλωμένας τὰ μεγάλα δικαιопραγεῖν. Totum autem nodum hunc non alius feliciter magis quam Eloquentiæ ille Parens solvit: *Videntur quedam honesta, quæ honesta non sunt: Multa quæ natura honesta videntur esse, temporibus sunt non honesta: sæpè tempore fit, ut quod plerumque turpe haberi soleat, inveniatur non esse turpe.* Qualia & majora alia cum genium vulgi querulum imperitumque Politicarum rerum minimè subeant, quoties deprehenderit

boni publici causa quædam committi, quæ non immediate bonum cujusque privatum afficiunt, fit ut Tyrannicas exprobrare artes haud verecundetur. E quibus tamen prudenter temperatis, *Politica εὐταξία, pax Publica, æ tranquillitas interna, decensque in statu Politico honor proveniunt.*

§. IV.

Sed quid mirum, si vulgares mentes, sacris imperiorum propositis, nonnunquam indignior quædam cogitatio invadat? cum & ii, qui inter doctos sua exstare nomina volunt, superstitiosâ sanctitatis opinione occæcati, Jus illud, quod in omnibus benè constitutis Rebuspub. locum habere ordinariè debet, detestentur eoque, ut iniquitatem idem sapere non reconditâ quâdam ratione judicare, sed & scriptis in lucem missis, colore veritatis donare cogitatum impium audeant. Impulit non paucos has in oras falsitatis, pervicax illa curiositas, quâ inventuros se fore crediderunt legem omni ex parte commodam. Cum sibi tamen persuadere debuissent,

nullam legem satis commodam esse, id modo queri, si majori parti, & in summa prodest. Aut commoda cum incommodis sunt habenda, aut hæc cum illis mittenda. Ipsa potestas summa & absoluta sacra est DEO & Reipub; qui eâ abutuntur, reddituri sunt rationem prorsus independenti illi Regum Regi. *Cujus jussu sicut homines nascuntur, ita & ejus jussu Reges constituuntur apti iis, qui in suis temporibus ab illis regantur.* Abutuntur autem sacrâ Majestate, non tantum, qui ex eâ nihil præter licentiam & facinora optant, ac docent: sed etiam, qui eam alterius arbitrio judicioque quam Divino imprudenter subjiciunt, quique iniquam pronuntiant. Præcidit insuper cœleste Numen erroris hujus patronis exultationem omnem, eo ipso Jure, quo dilectionis Populum

Re-

Hillig.
ad Do.
nell. 2.
Com.
cap. 1.
lit. A.

Cato cit.
Grot. de
J.B. 1.3.

Iræneus.

Regium Regimen expetentem, obstringi mandavit. Dicit enim sacer Codex: Hoc EST JUS ipsum REGIS QUI REGNATURUS EST SUPER TE. Quomodo proinde hoc Spiritus Sancti Oraculum intelligendum sit; quomodo Jus hoc verè Regium esse, probandum aut æquum demonstrandum: Quomodo sententiæ denique refutandæ contrasentientium, vel lenius putantium conciliandæ sunt; Nobis, DEO favente, ostensuris in re præsentī & suis quæque locis, utpote rem è Divinorum Penetrāli mysteriorum desumptam, à nemine tamen eo ipso culpam, quam vocant μεταβάσις εἰς ἄλλο γένος, confidimus imputari jure meritòque posse.

CAPUT SECUNDUM.

Nostræ sententiæ veritatem, prolixo argumentorum ordine circumspicuatam, in medium producit.

§. I.

Rælibatis hoc modo nonnullis instituto nostro inservientibus, scopò quoque operæ paucis indiguitato, doctorum ingeniis variè vexatam agere causam, tamen, si felicitis exitus minus gnara, & implexam, in posterum, Bono cum DEO, aggrediamur; ducentes non sterile omninò pretium infirmi licet conatus futurum, si ipso statim hic in limine, præmiserimus principia, quibus, mutationem Politici status, sub exitum Samuelis, Hebræa Civitas deber. Inhabitabat Populus Israel eam terrarum partem, cujus homines, pauci libertatem, pars magna justos Dominos voluerunt. Hinc dicuntur singulæ ejus in vicinio gentes, sub unius imperio vixisse. Apud Tacitum Claudius Civilis ad suos Batavos ait: *Servire Syriam, Asiamq, & sue-*

Deut. 17.
14.

Curt. 8. 9. *tum Regibus orientem.* Ex hoc locorum situ, qui habitum corpori-
 Conf. *bus dat & ingenia ubiq; format,* enata proclivitas, compulit, mi-
 Just. 2. 1. *rum quantum, Sanctum illum Populum, ut futum Imperium,*
 quod *Jonagiticum* erat, circumjacentium Regionum Mo-
 narchico conformaret statui. Imprimis cum vix sibi persua-
 dere potuit, tale DEO institutum displicere, utpote qui præ-
 dixerat id futurum in Deuteronomii septimo decimo capite.
 Deinde, minimè se salvum perstiturum credebatur, tot ad su-
 um interitum concurrentibus Ethnicis, Samuele mortuò,
 filiis verò ejus depravatis, nisi certior de eo esset, qui Maje-
 state venerabilis, bella gereret. Indecorum quoque ipsi vi-
 debatur, cum esset populus numerosissimus non tamen ha-
 beret Regem. Hanc ergo obscuritatis suæ larvam quam-
 primum tollere studuit. Præterea, non est excludenda ab
 hoc negotio, Divina Providentia: Facit enim Respub. cre-
 scere, florere, confidere, resurgere. Et solus DEUS opti-
 mè ac veracissime creditur cuncta scire ante quam fiant, &
 nihil inordinatum relinquere: A quo sunt omnes pote-
 states, quamvis ab illo non sint omnium voluntates. Imò
 Rabbi Maimonides, in parte postremâ Misnæ, totam
 Reipub. Israeliticæ mutationem DEO adscribere haud am-
 bigit. Dicit enim *Israelitas tria mandata accepisse à Numine*
quæ exequerentur cum Palestinam tenerent, inter quæ primum
erat, ut Regem sibi constituerent. Occasionem autem peten-
 di Regis accepit sibi Populus, tum à senectute Samuelis,
 tum à perversis filiorum ejus moribus. Unde possumus
 coniecturare, non extremis demum Samuelis diebus
 Regiæ Potestatis desiderium animum populi invasisse, sed
 latitasse apud eum forsitan aliquot annis. Potuisset nam-
 que decentius aliàs hic solvi necessitatis nodus; præficien-
 do scilicet judicem, qui Jus ex æquo & bono reddidisset.
 Quomodo verò Samuel excusetur, quod filios consti-
 stitue-

Vellei,
 1. 7.
 August.,
 5. de Civ.
 Dei, 8.

Conzus
 de Rep.
 lib. 1.
 cap. 4.

stituerit iudices, & quare eos non corripuerit, nec ideo reprehendatur, eruditè declarat Exellentissimus D. Johan. Adam. Osiander. Israelitas petendo Regem peccasse, diffusè ostendit atque vindicat laudatissimus Vir Jacob. Rauppius in Bibliothecæ Portat. l. 3. part. 2.

Com.
1. Sam. 8.

pag. m.
399

§. II.

Ex eo quod Israelitæ Regalem petiere imperii formam, Respub. cæteras nemo sanus detestari audeat. Recti enim omnes imperandi modi Divino & Naturæ Juri conveniunt. Adeo ut penes cætum quemcūq; sit, utilitatis & præcipue honestatis ac publicæ felicitatis causâ sociatum, quemcūq; voluerit, modum eligere Imperandi, semel tamen electum non temerè ac ex levitate quadam rejiciendi potestas. Unius interim Regimen ad salutem omnium directum, reliquas inter formas imperiorum tantum extollit caput, quantum viburna inter cupressinus vertex; si nimirum absolute spectetur, quod ex natura rei præstantissimum est: sin vero consideretur *τὸ ἀποβ.*, id est non quidem id quod suâ naturâ præstantius est, sed quod respectu hujus vel illius rationis, aut intuitu vitæ humanæ & imbecillitatum humanarum utilius, sive optabilius est, non semper aliis Reipub. formis Monarchia præferri debet, nec potest. Ad inclinationes quippe & mores animorum, Respub. formari debent. Hinc rectè monet Philosophus: Ut non tantum quæramus optimam Rempub. absolute, sed eam quæ optima sit in hac vel illa Civitate.

§. III.

Cæterum jus illud quod Jehova, per Samuelem, in præsentia recitari jussit populi, non Tyrannicum esse, usurpativum, & ex se culpabile, sed legitimum, verum, adeoque ordinarium: Nec colloquium fuisse DEO cum Samuele, atque huic vicissim cum populo, de prava vicinorum Re-

gum consuetudine, sed de potestate, quam summus Magistratus in personas & bona civium obtinet, ex consociationis fine, rationibus, tam ex gratiæ, quam naturæ lumine, imò & experienciâ desumptis abundè probari potest. Primum autem argumentum depromere placet ex unanimi Populi petitione. Poscebant enim à Samuele Israëlità non (1) Tyrannicis odiosum artibus, sed Regio imperio augustum, & quidem ad morem vicinarum gentium v. 5. (2) Talem, qui eos judicaret. v. 6. (3) Qui eos duceret & in bello præcederet. v. 20. Bonæ vero interpretationis regula est: Rescripta sunt interpretanda secundum petita. Unde dispositio syllogistica: Ejus Regis jura exponit Samuel quem Israëlità sibi dari petiere; atqui non Tyrannum, sed Regem legitimum petiere Israëlità; Ergo non Tyranni, sed Regis legitimi jura exponit Samuel. Non minus confirmat æquitatem juris hujus Jehovahæ nutus & approbatio, quæ secundum iccirco argumentum nobis supeditabit. Quidquid congruit essentiali justitiæ atq; sanctitati Divinæ, illud sanctum quoq; erit & justissimum; sed jus hocce Regium tale est; Ergo. Major suâ radiat luce: Minoris autem veritatem sequenti ratione evincimus. Nullum iniquum approbat DEus; DEus autem jus Regium approbavit; E. idem non est iniquum, Min. prob. Quia tribus vicibus imposuit Samueli, ut voci populi auscultaret, dicendo, & quidem imperativè: v. 7: 9: 22: Ausculta voci illorum. Non enim verbis permissivæ significationis hoc Samueli negotium committit, sed planæ atque simplicis, imperativis scilicet hisce: Audi, morem illis gere, constitue super eos Regem, ne metuas voci illorum obedire. Quibus profectò verbis emphaticæ exegeseos, quod diximus, clarum fit, Deum videlicet jus hoc approbasse ut verè Regium, utut illud Ethnici, ex lubitu licentioso, malè subindè usurparunt.

De iis, quæ ex Os. 13. 10. Dictis hisce oggeri possint, inferius, Jesu fortunante, erit commodior differendi locus. Tertium præterea argumentum, pro sententiæ nostræ veritate, deduci potest, ex populi applausu: Postquam enim Samuel, à Deo quod acceperat jus, populo exposuisset; constat populum istud ut verum & bonum suscepisse. Nequaquam autem id fecisset, nec rennuisset auscultare Samueli, propositum suum dehorranti, si licentiam exterorum Regum, novisset, tanquam jus quoddam, futuro suo Regi à Deo concessam. Cum omne animal seipsum diligat, & simul ac ortum est id agat, ut se conservet. Nec mali aliqua voluntas; quia in statum incongruum & corrumpentem, naturam protrudit.

§. IV.

Quia verò ipsos juxta fontes voluntatis Divinæ commoramus, unde solidiorem longè, quam è rivulis, potest haurire notitiam, non depravatum ingenium, meminerimus omnino nostrum esse Socratis Logodædalos imitari, præfenti instituto ita egregiè velificaturi. Dixit spiritus Jehovah: וְיָהוָה מִשְׁפַּת הַמֶּלֶךְ Ad quam vocum ditionem Doctores variâ interpretatione curam distrinxerant. Nos autem in re eâ felici progressuri sydere, aliquas è plurimis vocis מִשְׁפַּת significationes enucleabimus, adjicientes demum nostrum, sed proborum, exile quidem, sed studio firmatum, judicium. מִשְׁפַּת Itaque in sacris literis significat (1) Modum & rationem rei alicujus. Jud. 13. 12. Quod est judicium pueri & opus illius. (2) Adhibitam moderationem in re aliquâ, Jer. 10. 24: Corripe me in iudicio. cap. 30. 11. Castigabo te in iudicio. (3) Formam, speciem & habitum. 2. Reg. 1. 7: Quod est judicium viri illius, qui ascendit. (4) Ipsam litem & causam judicandam. Ut cum Esa. 1. 23. & alibi dicitur judicium viduæ non venire ad iudices: (5)

(ה) Ipsum jus. 1. Sam. 8. (ו) Judicia DEI dicuntur ipsius præcepta, leges & instituta, Psal. 119. (ז) Id quod quoquo modo ad rem pertinet. 1. Reg. 6. 38: Completa fuit domus cum omnibus judiciis suis. (ח) Munus, officium, & functionem, Pl. 7. 7: Evigila, ut adduces ad me judicium, quod præcepisti; seu evigila ad judicium, quod mihi commendasti. (ט) Sententiam de re aliqua latam vel ipsam rei discussionem & discretionem. E tali vocis ambiguitate, diversi phrasium conjunctarum sensus nascuntur, ut: Judicare judicium alicujus ad sanitatem. Jer. 30. 13: Non est qui judicet judicium (causam) tuum ad sanitatem. Loqui cum aliquo judicia, id est, eum sui sceleris convincere ac punire, Jer. I. 16. **וְכָרְתִּי מִשְׁפָּטִי אֹתָם עַל כָּל רָעָה** Quandoq; tamen est innocentiam exponere. Jer. 12. 1: Et id quidem sæpissimè, observante Jacob. Raup. quando judicium & justitia seu justus conjunguntur. Prior phrasis respicit fontes puniendos, posterior absolvendos. Has præcipuas vocis משפט in Codice sacro significationes, esse per eruditos viros accepimus, quarum nulla tamen eò tendi potest aut trahi, ut Tyrannicam licentiam, seu urgent adversarii, sinu suo complectatur. Beatissimæ memoriæ Doct. Gerhardus in Hagoge locorum Theol. allegat, aliorum referens sententias, duo loca Biblica, in quibus vox hæc non jus notat, sed consuetudinem. Gen. 40. 13: Jud. 13. 12: Verum concessio, voce *Miskpath* in iis locis, consuetudinem, mores hominum, aut simile quid indigitari; Nequaquam tamen sequitur in aliis, ne dum omnibus locis, eandem significationem fore: Quin potius, verba sunt intelligenda secundum substratam materiam, & ad hanc semper verborum sensus examinandus. Cum autem in citatis locis agatur de personis privatis, 1. Sam. 8. vero de Persona Publica; ad diversissima illa objecta interpretationem eandem applicare velle

velle, prorsus inconueniens esset. Ibi iccirco memorantur qualitates & circumstantiæ privatorum hominum; Hic autem describitur futura conditio Regis, cui omnino aliquid eximii adest, quale non est prava consuetudo; sed illud eximium verissime statuitur esse, Potestas Majestatica. Quam quippe & Israelitæ petierunt, & de quâ Samueli cum Jehova colloquium fuit institutum. Acceptâ itaque in formali sua significatione, cum Excellentissimo Theologo Doct. Joh. Adam. Osiandro concludimus, quod Spiritus DEI, in sacrâ scripturâ, communiter & imprimis denotet voce **מלכות** judicium sive jus, imo Regulam, Legem, Potestatem. Natales enim suas debet verbo **מלך**, cujus formalis sensus actum judicandi, sive jus dicendi, designat. Qui autem intimiorem hujus vocis notitiam desiderat, adeat Autores quos idem, cujus mentionem jamjam injecimus, Doct. Osiand: enumerat; unaque consular, v. 3. hujus capit. 1. Sam. 30. 25. 1. Reg. 2. 3. qui quoque egregie prorsus nostram illustriorem reddit sententiam. Item 1. Reg. 3. 11: & 28. cap. 6. 12. Inspiciat denique versiones, Chaldaicam, Syriacam, Græcam, Latinam, Germanicam, Anglicam atque Scoticam, & has omnes, nostra pariter in castra unanimiter descendentes, amplius persentiscat.

§. V.

Cæterum clarior adhuc evadit res, si evicerimus jus hocce Regium non tanquam speciale Israëlitis in pœnam concessum fuisse, sed omnibus gentibus commune esse. Id vero, accuratius attendendo jura Majestatis ordinaria, facile consequemur. Quia etenim maximæ est amplitudinis summa Potestas, adeo ut in civitate ubique & re & opere, virtutem sanctitatis suæ sparsam cuius venerandam subjiciat; dedit locum Philosophorum choro varietate sententiarum luxuriandi. Hinc non aliud magis Politicis usitatum cer-

Com. in
1. Sam.
cap. 8,

nimus, quam partium Majestatis numerum, jam dilatare, jam constringere, jam latitudinem eandem aliis saltem verbis sub aspectum sistere. Nos nihil cuiquam præjudicantes, & qui illam, & qui istam incedunt docendi viam, laudes mereri non vulgares fatemur. Excellentem tamen Majestatis indolem veneraturi, quod omnino è re est, potius ampliandum, quam constringendum numerum partium censeremus. Publica autem, tum salus, tum honestas, modum docebit. Unde Aristotelis vestigia sectantes, tres horum jurium distinctos quasi fontes agnoscunt; Consultationem nimirum de rebus communibus, curam legendorum Magistratum, & judicia: Unaque ex his, ad mentem ipsius Aristotelis, derivari asserunt sequentia: jus *Νομοθετικόν*, jus exilii & publicationis, jus repetundarum. Arn. Clapmarus undecim recenset. Bodinus quinque ejus partes facit. Primam & præcipuam demonstrat esse jus legum ferendarum, Secundam belli indicendi; Tertiam Magistratus creandi; Quartam extremæ Provocationis; Quintam Jus vitæ & necis. Quibus ita obiter recensitis, tanquam iis, quæ omni, superiorem alium non recognoscenti, adfunt, nihil speciale continere, Jus Regium Israelitis datum, videre licet. DEUS enim futuris Israelitarum Regibus per Samuelem largitur Potestatem (1) Belli indicendi, & per consequens ineundi pacem, sanciendi fœdera, legatos ablegandi, quo pertinet & quadrigarum fabricatio, filiorum in eqvites, præcursores quadrigarum assumptio. v. 11: (2) Magistratus constituendi, quod ex v. 12: apparet, ubi Tribuorum & Centurionum sit mentio. (3) Tributa imponendi & exigendi. v. 14: 15: 17: Quia vero hæc juxta leges conferuntur, hinc & (4) Nometefias jus cōcedebatur: Ante quoq; dictum fuit Israelitas petiisse Regem non simpliciter aut qvalem cunq; sed qvalē quaqva verum circa eas nationes habebant.

Qvæ hætenus produximus momenta rationum, abſq̃ dubio מלך משפט ſalvandæ æqvitat̃s gratiâ ſuffectura eſſent, niſi diverſorum capitum diverſus eſſet ſenſus, & eodem rationum pondere, alii vincerentur, alii ne moveantur qvidem. Qvo ergo opinioni contrariæ medeamur, & malum ſi non divellere penitus valuerimus, inhibere tamen, ne ulterius diſſeminetur, operam dabimus. Statuimus itaqve (N) Nullam eſſe iniquitatem, cum Imperator, ſubditorum filios, ad varia ſubeunda munia in Repub. applicat. Hujus namqve contraria aſſertio illis, qvi licentiæ prohibitæ in hoc jure fieri mentionem autumant, non poſteſt non placere. Nos autem hiſce ratiociniis theſin noſtram probatam dabimus. (α) dominum adhibere ſervos ad munia legitima non eſt iniquum; Rex eſt dominus ſubditorum; ergo Regem adhibere ſubditos ad munia legitima non eſt iniquum. Minor. veritatem hoc modo demonſtro: ſi ſubditi ſunt Regis ſervi, miniſtri & famuli, imo proprii, utiqve Rex erit dominus ſubditorum; ſed v: prius; ergo & poſterius. Conſeq. neceſſitas plana eſt. Min: â S. Scripturæ dependet infallibilitate. Deut: 29. 2, Exod. 10. 1. cap. 9. 20: 2. Sam. 8. 14. In qvibus vox עבֹר habetur, qvæ descendit ab עבֹר ſervivit, opera uſus eſt. confer. 1. Sam. 22. 15: 2. Reg. 10. 5. 6: 2. Sam. 12. 8: Eccleſ. 8. 3: ubicunqve verbum Regis, ibi dominatio: Ecqvis dicat ei qvid facis. (β) Naturali jure obligamur ad fidem datam irrevocabilit̃er ſervandam; Rex autem ſubditis promiſerat, extenſurum ſe ad communem ſalutem omnes ingenii induſtriæq̃ ſuæ nervos, perpetuoq̃ eandem, ſeu unicum conſiliorum ſuorum ſcopum, habiturum. Hinc neceſſe eſt, ſubditis diſtribuat partem curarum & operarum, qvo innu-

Jo. Alth.
in Pol.
c. 15. p.
m, 191a

Conservare fidem elocatam possit. Argumentamur: Sine quo Rex fidei sanctitatem conservare nequit, id usurpare nequaquam est iniquum; sed sine applicatione subditorum ad munia Reipub: fidem conservare nequit; E. (γ) Si neglectis indigenis, in curam Reipub. adsciscere extraneos Tyrannicæ artis est, utique erit Regiæ artis, his postpositis, illos per gradus officiorum publicorum disponere. (δ) Quibuscunque sanguinem & vitam pro salute Regis & Regni profundere injungit æquitas, illis multo magis opera quædam belli & pacis tempore necessaria injungit; subsumo de subditis & subditorum filiis; E.

§. VII.

Statuimus (ε) *Ætatis, sexus, & conditionis*, in Repub. prudentem haberi rationem, omni tum juri, tum æquitati congruere: cujus veritas Theseos, cum magis, quam ut a quoquam negari possit, in promptu sit, supersedentes declaratione ulteriore, Regio hocce Jure, de quo nobis nunc sermo est, idem quoque accuratissimè perscriptum inveniri dicimus. Videmus enim, curam publicam Regi demandatam, expedire licere, non hominibus senio confectis, sed viris integræ ætatis, qui ingenii corporisque viribus aliis prævalere solent. v. 11: & 12. Sciat quoque Rex sequiorem sexum non gravandum esse operum incongrua gravitate, ne dum libidinibus promiscuis exponendum; verum obligari debere, ob securitatis gratiam, quâ sub umbra & refugio Coronatorum Capitum pariter gaudet, officia sua qualiacunque in Reipub. commodum ad promptè accomodandum: Unde hæc & similia alia eorum ministeria recensentur. v. 13: Ex aromatibus pretiosa unguenta conficere, delicatos cibos pro aula parare, & panes pinsere. E quibus intelligi potest, nullum onus foemineo sexui imponi, nisi quod ingenii viriumque imbecillior conditio permittura erit.

§. VIII.

Statuimus (1) salvâ æquitate & justitia, imperantibus potestatem in omnia subditorum bona competere. Nimis tamen late id nequaquam intellectum volumus, ac si principi liceret, etiam luxu & prodigalitate, sudores subditorum decoquere. Hoc enim vetitum Deut. 17. 17. & pravum est privatim largiri, quod avidius de Repub. sumas. Sed in quantum publica utilitas efflagitat, dicimus usum eorum omnium facillè debere concedi. Sub hac itaque limitatione Thefin sibi constare speramus. Et quidem (2) Ex Divino jure sic inferentes: Cuicunque jus vitæ & necis, illi multò magis jus in omnia subditorum bona alia competit; sed Imperantibus jus vitæ & necis, Ergo multò magis jus in omnia alia subditorum bona competit. Mai. ratio est evidens. Minorem probamus ex Prov. 16. 14. & 15. Indignatio Regis, nuntii mortis: & vir sapiens placabit eam. In hilaritate vultus Regis, vita: & clementia ejus quasi imber serotinus. Quibus verbis quis non videt, jus vitæ & necis in manu Regis positum esse. Adde Prov. 19. 12. & cap. 20. v. 2. Sicut rugitus Leonis; ita & ira Regis; qui provocat eum, peccat in animam suam. (3) Rectæ rationis dictamine: Cujuscunque actionis finis principalis, ultimus & proprius, ad legem Naturæ relatus & Divinam, quam maxime probatur; ea actio non potest non justitiæ & æquitati congruere; subsumo de exactione Tributorum; Ergo. Majoris evidentia apparet è canone Philosophorum: Actiones specificantur finibus; sive ut Ethici proferunt: Actus voluntatis essentialis, suam speciem & differentiam ab objecto accipit. Nec minor probatu erit difficilis. Finis enim exactionis Tributorum alius esse non potest, aut debet, quam Publica utilitas. Hæc autem ad Divinæ & Naturæ legis examen omnino laudatur. Et quidem quod
jus

jus attinet Divinum, dicit non tantum Divus Paulus Rom. 13. Deum exactiones tales, tanquam hominum salubre institutum, probare; Sed & ita explicat, ut eas conscientiam obligare dicat. Eodem quoque modo recta ratio judicat. Intelligitur enim quisq; eo ipso, quod pars Civitatis esse voluit, obligasse suam voluntatem, seque ac sua omnia in usum communitatis. Jure autem *Naturali fides data debet irrevocabiliter servari.* Neque illæsa sanctitate justitiæ, noxa cuiquam afferri potest. Læderetur vero summus Imperans maxime, nisi pro onere ac labore administrationis, remunerationem aliquam sentiret. Qui enim suis consiliis, luisque laboribus pro toto orbe terrarum laborant die nocteque, quare non dignam sua prærogativa fortunam habeant. Ut taceam, quantum dignitatem hominis dedecet, imo valde impudens sit, defensione quidem & commoditate civitatis frui velle, & tamen nihil operæ aut rei, ad eandem servandam conferre. (γ) Si in subditos ipsos Summis Imperantibus Jus competit, utique multo magis in eorum possessiones; sed prius supra demonstratum fuit; Ergo & posterius erit. (δ) Quæcunque ad Civitatis finem faciunt & conservationem, iis Reges imperare sùadet æquitas & justitia; sed bona subditorum, imo interdum omnia, ad civitatis finem faciunt & conservationem; Ergo iis Reges imperare sùadet æquitas & justitia. Maj. Conseq. vix eget probatione; Quicunque enim finem vult, ordinata quoque ad finem velle censetur. Min. illustrat Tacitus, dicens: *Nec quies gentium sine armis, nec arma sine stipendiis, nec stipendia sine Tributis haberi queunt. Quemadmodum Physicum corpus animatum ad sui sustentationem indiget alimento; animal insuper ad motionem indiget nervis: Ita Politicum corpus absq; nervis & alimento, id est rebus, divitiis, ac redditibus conservari atque perennare nullatenus potest.* Pertinenter

Nobiliss.
Mich:
Gyllé.
p. m. 353.
ex Livio.

nenter admodum hanc in rem loquutus est suo tempore Ethnicus ille Philo: *Certe argentum, aurum, & quæ prætiosa alia apud subditos custodiuntur, eorum, qui regnant, magis sunt, quam possidentium.* Dicimus itaque cum sapiente Seneca: *Jure Civili omnia Regis sunt. Et tamen illa, quorum ad Regem pertinet universa possessio, in singulos Dominos descripta sunt, & unaquæque res habet possessorem suum. Itaque dare Regi, & donum & mancipia possumus, nec donare illi de suo dicimur. Tantum licet Regi pro Reipub. utilitate tributa imperare. Et Divo Ambrosio: Imperatori non dono, sed non nego.*

Tesse
Hug.
Grot de
J. B. &
P. l. 16

Epist. 32

§. IX.

Statuimus (7) Ablationem, servorum, ancillarum, juvenum, cujus in jure Regio fit mentio, nihil ex iniquo trahere. Hæc ipsa Thesis talis quoque est, in quam non possunt non impingere ii ipsi, quos adversarios nostros nominavimus. Et profecto ipsi quoque non possumus non fieri, intuitu minus accuratiori, apparere eam non quæ defendi oporteat, sed totaliter abnegari. Patres familias enim domestica ministeria obituri, remque familiarem locupletaturi, in familiam assumunt servos, ancillas quoque conducunt. His abductis familias confidere necesse est. Dirutis autem familiis, ipsam etiam Civitatem, seu totum sublatis partibus, paulatim corruere omnes intelligimus. Unde itaque utilitatis illa species, quam unice æquitas Theseos propositæ defendi censetur? Imo attento sapientum magis consilio, quam vulgi, rationis, discriminis, & diligentiae expertis, judicio, non speciem quandam utilitatis, sed rem verè utilissimam erimus percepturi. Non enim vago quodam loquendi more Thesis posuimus, verum restrinximus ad Jus ipsum Regium. Ablationem ergo servorum ibi descriptam, imo ancillarum & juvenum nequaquam iniquam esse paucis habeto. Si summa potestas ad omnes civitatis partes

se extendat, ita ut circa eas, quid publica tum salus, tum honestas exigant, imperare possit, utiq; & ad servos, ancillas, & juvenes; sed verum prius: E. & posterius. Deinde Spiritus DEI non simpliciter ablationem personarum harum Imperantibus committit; sed mitigat acerbitem, quæ de violento alias actu exoriri poterat, per verba immediate subsequencia. Servos quidem ablaturus esset Rex, & ancillas, & juvenes optimos, sed non pro lubitu in detrimentum subditorum vergente; verum ponet in opere suo, adhibebitque ad expedienda ea negotia, quæ sibi, eoque Reipub. toti ex usu futura erunt. Nec subiectio civilis importat servitutem quandam personalem; quippe parendi gloria cum libertate civili seu Politica, optimè potest consistere.

§. X.

Ex paucis hisce argumentis, quæ summa ingenii simplicitate produximus, speramus cuique patere, quid veri amplectendum in materia proposita, quidve specie veritatis decipiens evitandum. Quamvis aliæ rationes haud desint, quibus sententiæ nostræ robur sensim accrescere posset. Nam desinere hic possumus, deficere non possumus. Imprimis præterire nolumus unctionem Saulis primi Israelitarum Regis, quæ conditionem ejus magnoperè sacrauit. Hæc enim ipsa, sicut Regibus & Pontificibus maximis propria, ita celsitudinem quandam Divinam iis Majestatemq; addidit, sacrosancti in terris ut essent, & commercia cum Numine haberent. Neque sicco transire pede possumus donum illud singulare, quo post peracta, electionem & unctionem, DEUS Saulem beare voluit. Traditur enim spiritus Domini super eum insiliisse. O rem admirabilem & futuræ Reip. utilissimam! Cui enim Spiritus Domini incumbit, ex ignaro, rerum Divinarum callentissimus, ex rudi eruditus evadit. Ut jam omittam, quomodo DEUS insigni de Ammonitis victo-

1. Sam.
10. 11.

Doct. O.
sland.
Com. in
1. Sam.
10.

victo.

viſtoriâ, Regnum Saulis confirmarit; quomodo, per Jonathan, Regis filium, Philistæos ingenti clade prostravit; Quomodo â Moabitis, Ammonitis, Edomais, cæterisque Israelitarum populo infestissimis per Saulem, postquam suscepisset Regnum Israël, tranquillitatem vindicavit. Talia namq; & similia sacras Pandectas volventi passim occurrunt. Atque hæc de veritate sententiæ nostræ simpliciter dixisse sufficiant; plura enim de ea differere, angustiae temporis, & inde natum brevitatis propositum, nobis aliquin id executuris, vetant.

CAPUT TERTIUM.

*Contrarias inter se sententias vel amice conciliat,
vel refutando profligat.*

§. I

bsolutis ita per benedictionem Divinam iis rationum momentis, quæ circa expositionem nostræ sententiæ, de Jure Regio, percensenda erant, reliquum est, ut brevibus saltem tangamus opiniones contrasententium, an scilicet & quatenus â nobis discedant, & in quantum, veritate illæsa, tolerari aut refutari debeant, summa simplicitate attendentes: Cum non minima rei cuique â suo contrario soleat accrescere illustratio. Enucleaturi ante omnia, requirente sic cognitionis ratione & naturâ, causas in diversa abeuntium sententiarum, circa Jus Regium Israelitis datum. Quarum videtur esse (1) *Major vel minor in monarchicum statum propensio.* Hanc rationem placuit primo loco collocare, quia execrandæ sunt opiniones, quas, eâ auctore, in hominum mentibus excitas, lento subinde pede in lucem repisse conspeximus. Quem enim unius Regimen maxime delectat, quicq; illud ita

amat, ut nec populi ingenium, nec loci naturam, nec temporis rationem in consilium adhiberi velit; si modò sibi consentaneus sit, & non interdum necessitate vincatur: Quin ultra potestatem legitimam, etiam licentiam, administratori tali adscribat, fieri nullo modo potest. Potestatem vero ab uno capite pendentem odio prosequens, non potest non exercitium illius arctioribus limitibus includere, quam honestati & commoditati publicæ sufficere judicatur. Hic protectò est ille, qui aut fucata sanctitatis aurâ ebrius, aut favorabili libertatis popularis nomine occæcatus, Regem quoque legitimum, si ex occasione & re præsentis, ad bonum publicum tendendo, leges severè exsequatur, Tyrannum appellare sustinet. (2) *Est Originalis Textus ignorantia, & exinde nata minus vera interpretatio.* Fieri enim nequit, quin alieno innitens iudicio subinde fallatur. Facit vero id omnis, qui ex interpretum varietate infinita dependet. Imo neminem ordinario modo ad solidam sacrarum rerum notitiam profecisse, aut sine errore ea tractasse studia putamus, nisi qui & ipse fontium peritissimus est, & exortæ versibus dubitatione, ad veritatem Hebræam atque Græcam recurrere poterit. (3) *Est Politicarum rerum ruditas.* Vulgus imprimis stupidum est, & expers rerum, quas in Reipub. salutem impendendas altiora ingenia discernunt. Observavit id suo tempore profundissimæ orationis auctor Tacitus quum dixit: *Negligit Rempub. privata cuique stimulat: Et vile decus publicum. De dictu tantum sollicita est, eique una ex Repub. annonæ cura.* Unde Vulgi indolem eleganter quoque canit Poëta Juvenalis: *Duas tantum res anxie optat -- panem & Circenses.* (4) *Fæda in alicujus verba juratio.* Habet nimirum Magnorum auctoritas virorum, nescio quid, præclarum ac singulare, quod in suas plerumque trahat partes non vulgaria saltem, sed & ere-

Hieronymus.

Lib. 7. &
4. Hist.

erectioris spei ingenia. Rationem tamen hanc ferè puto. Quod ingenium sapientiæ studio subactum, haud facile credatur eousque semet demissurum fore, ut veritate desertâ in falsitatis tenebras plenô transire gradu nitatur. *Paucis quoque rerum invenire causas concessum.* Hinc opinioni eorum, quos sapientia præfulgere arbitrantur, seu Magistris discipuli, subscribere svere. Cum verò & heroica sæpe ingenia impingant, & nihil tam altum in humanis natura rebus constituerit, quo error & ignorantia non evadant: Accidit non rarò, jurando in Magistri verba temerè, ut tam sacrarum quam profanarum rerum veritas læceratô habitu in publicum protrudatur.

§. II.

A fontibus sententiarum in diversa tendentium ad ipsas sententias, seu rivulos inde manantes per haud vulgaria ingenia, animum calamumque transferre placet. Ubi primò Magni illius Viri *Hugonis Grotii* sententiam offendimus. Is enim asserit, *Jus Regium apud Samuelem descriptum, nec de jure vero intelligendum esse, nec de nudo factò & consuetudine; Sed de factò quod effectum aliquem juris habet.* Quam sententiam eatenus amplectendam censemus, quatenus effectum aliquem hujus Juris, seu non resistendi obligationem admittit: Quatenus autem ibi verum Jus, seu facultatem honestè & justè agendi describi non putat, negandam statuimus. Quod cum abundè, ut speramus, supra firmatum sit; hic eadem rursus concoquere, aut aliud novi adjicere, nullum pretium operæ videtur. Inde dubius animus tranquillitatem acquirere potest.

§. III.

Præterea urget Grotius locum Deut. 17. præscribere Regi ^{ibid.} vivendi rationem longè diversam ab ea, quam verba 1. Samuel. 8. inferre videntur. Atque sic etiamnum priorem

sententiam firmò talò consistere arbitratur. Contra hanc autem Grotii argumentationem insurgimus distingvendo inter officium Regis & Jus seu Potestatem. In allegato quidem scripturæ loco Regis electi officium, tum in omitendo, tum faciendo consistens, à Mose describitur; non autem ipsum jus seu potestas, quâ, officium commissum gesturus, instrueretur. Deinde jus æquæ administrationis Regni, in quodam libro descriptum, collocavit Samuel coram Jehova. Quod vero Deut. 17. describitur, Moses literis tradidit, adeo ut Samueli opus non fuerit, illam denuò in singulari quodam libro consignare. Quod eruditè prorsus demonstrat Joh. Adam. Osiander, dum ait: *Nec nulla ratio potest persuadere, cur illa Lex semel à Mose proposita & literis tradita, denuò singulariter describeretur à Samuele. Prasertim cum in Deut. 17. 15. jam scripta quotidie populo praelegeretur & publico usu tereretur. Et si foret describenda illa Lex, ab ipso Rege, & à nemine alio, ex solo Numinis edicto fieri debuisset; Nec in sanctuario esset reponenda, sed privata Regis custodia deponenda. Cum silentio nequeo hic præterire eruditissimum virum Jacobum Rauppium, qui in eadem cum Grotio sententia versatur, statuendo nimirum haud verum, sed consuetudinarium seu usurpatum quoddam jus per Samuel. describi, eoq; ex se culpabile esse & inius potius, quam jus. Ut taceam rationes ejus cæteras, unam brevibus examinabo. Dicit jus Regium à Samuele in Tabulas publicas relatam fuisse, non ob juris hujus confirmationem, sed in testimonium obstinationis Israelitarum, qui, quambis gravitas futuri Regiminis Regii ipsis ob oculos esset posita, à proposito tamen desistere noluerunt. Sed pace Doctissimi viri dixerim; Non inconueniens esse, unam eandemq; rem plures propter fines fieri, saltem ratio, propter quam ultimò operatur agens, unica maneat. Fuit ergo Lex Regia scripto consignata primario, ut nor-*

mam

Sæpius
cit, loc.

Cotm, 1.
Sam, c. 8.

nam æquæ administrationis Regni præberet; secundarius autem respectus esse potuit, ut testimonium obstinati populi perhiberet.

§. IV.

Sicut autem Grotii sententiam aliquid veri continere dictum fuit; Ita nunc porro audiamus quid ad hunc locum Salmasius commentatus sit. Conatur ille ostendere de jure impunitatis Samuelem intelligendum. Quasi DEUS Regibus, per Samuelem, concessisset talem potestatem, quâ pro lubitu, non attentis legibus nec utilitate publicâ, in subditos & eorum bona grassari possent. Quam absurdam Salmasii mentem, plurimis jam seculis piorum Regum exemplo condemnatam, quia crassissimæ quoque absurditatis, enumerasse sit refutasse.

§. V.

Limneus haud contentus uno modoâ veri discedere tramite, plurimas argutias fingeat, procul dubio suam circa jus Regium opinionem conservaturus. Arbitratur autem (1) Unicum DEO scopum fuisse, cum jus hoc promulgationi committeret, pœnitentiam populi. Nimirum Benignissimus DEUS populo dilectionis consulturus, præfigurabat temerariis ingeniis gravitatem futuri imperii, violentiam, pericula, quo mutatâ sententiâ, desisterent â proposito, nequaquam vero ut normam administrationis Regni monstraret. (2) Nullam suadere rationem, cur malè audiat Achab, eoqve divinitus punitur, vineam Nabothi ad se trahere cupiens, nisi licentiæ prohibitæ hic loci mentio fieret. Negat (3) hoc jus unquam populo præscriptum fuisse. Nec (4) Populum in id consensum suum dedisse. Nec (5) Ad alios præter Judæos pertinere.

§. VI.

Recensitas illas Limnei argutias, nemo est qui non videt ab homine affectibus serviente profectas, contra-

rias pariter verbo DEI & rationis sanæ dictamini. Aliqua tamen ad unamquamque harum reponere placet. Et quanquam quod (1) dixit, in superioribus â nobis satis refutatum sit; interim occasione datâ, paucis idem sub incudem examinis revocabimus. (α) Si DEUS in secula benedictus, solum populum â petitione Regis hoc jure revocare voluisset, nunquâ Samueli idem tradidisset promulgandum. Quia cum DEO nihil præteritum, nihil futurum, sed omnia sint præsentia, utique omninò etiam videre potuit Israelitas, his monitis non obtemperaturos, minimeque â proposito recessuros, & frustraneam prorsus fore promulgationem. DEO autem sine finis certitudine, quidquam adscribere, temerarium & blasphemiae proximum esset. Cum autem omniscio DEO in notitiam populi hoc jus transferre placuerit, necessario sequitur præter Limnei, finem alium esse concedendum. (β) Fingamus cum laudatissimo Jacob, Rauppio DEUM tali argumento persuasorio usum fuisse. *A vestro proposito desistite, Rex enim vester futurus hac & illa sibi necessitate urgente licita faciet: Quo profecto argumento Israelita commoveri neq; potuerunt neq; debuerunt: Dixissent enim quod ipsum Jus necessitate efflagitante â nobis requirit, illud necessario præstare tenemur, nam & sub Judicibus idem nobis hætenus fuit faciendum, qvi non armis & sumptibus propriis, sed communibus Rempub. administrarunt & bella gesserunt.* Absurdum verò est statuere, Omnipotentem uti iis mediis, quibus scopum propositum non esset obtenturus (γ) Positò Israelitas nunquam petiisse Regem, traditum tamen hoc Jus eis esset, quia erat â Jehova prædictum eos aliquando sub Imperio Regio victuros Deut. 17: Quod absq; Juribus Majestatis, quæ hac lege contineri superius probatum, consistere vel saltem concipi nequit. *Factum Achab quod attinet* (2) *a Limneo oggestum,* dicimus argutiis suis nihil

nihil patrociniū inde accessurum fore, superius quippe demonstratum fuit, non aliam Jure hoc potestatem Regibus, in subditos & ipsorum possessiones, concessam, quam ad bonum publicum tendentem. Ex vinea autem Nabothi, quam ad se trahere Achab concupivit, nulla communis utilitas, sed saltem jucunditas quædam privata, & immoderati affectus impletio, eliceri poterant. Deinde factum hoc Achabi conjunctum erat cum pessimis accidentibus, qualia sunt: *Insatiabilis avaritia, inhumana crudelitas, perfidia nefanda, & denique cruenta innocentis Nabothi cades.* Circa (3) (4) & (5) Limnei errores passim in superioribus occupati fuimus. Nolumus iccirco cum fastidio legentium, *Crambem*, ut a-junt, *biscoctam offerre.*

§. VII.

Iniquus præterea in Jus Regium est Miltonius. Nam Jasserit, *Servitutem, cujus in Textu fit mentio, non ex Jure Regio, sed aliorum injusta dominatione introductam esse, quodque per illam populus longe infra dignitatem homini competentem detrudatur.* Aliud autem in antecedentibus, dum in subditos & subditorum bona competere Regi potestatem, non infirmis probatum ivimus ratiociniis, demonstratum erat. Habet profectò Imperans, intra terminos suæ ditionis, Jus imperandi absolutissimum. Cur ergo non cives applicare queat, sive ad functiones artificiales expediendas, sive ad officia liberiora sustinenda, aut aliquos quoque in servorum numerum redigere, si id publica salus, Regis dignitas, & necessitas efflagitareprehenduntur. Nec videre licet, qui metuat Miltonius, populum per servitutem hujusmodi, infra dignitatem homini competentem detrudi; Cum nec pudor, nec honestas, nec virtutis exercitium fere ullum vigeret inter homines, nisi imperio & parendi necessitate, ad ea invitarentur partim, partim cogerentur. Ut jam taceam, ne omnem quidem personalem servitutem, dignitate hominis indignam esse.

§. VIII.

Quamdiu in refutandis adversariorum sententiis occupamur, non possumus non inconsequentias Anabaptistarum, quas ex Ol. 12. 11. deductas in lucem protruderant, inviti sentire. Sanctitatem namque Magistratus Politici hinc se profanare posse sperabant. Quomodo vero errori suo robur acquirere sivevere, passim annotarunt Theologi Orthodoxi, qui eorum quoque phantasias eruditè explicant, atque solidè refutant. Nos hic subjicimus: *Licet irato DEO tale jus datum esset Israelitis, nihil tamen ex iniquis trahere artibus.* Quia (a) Ille DEUS qui est iracundus, una etiam justissimus & clementissimus manet. Cum hujus autem natura pugnat, ut iniquum aliquid tradat hominibus, utut peccati labe fœdissime conspersis. *Non enim seipsum negare potest* (β) Ex Jure Dominationis multò majorem potestatem habent Reges ultra ea quæ hic describuntur patrandi. Quod tamen Jus cum suis includatur terminis, *religione, & fide*, nequaquam legi Divinæ adversatur. Licet autem Principibus Dominationis Jure inter alia (1) *permittere graduum prohibitorum conjugia in illustribus personis.* (2) *Ob rem levissimam atrociora, exempli statuendi causa, decernere supplicia.* (3) *Condonare crimina, ne supplicio civitas exhauriatur.* (4) *Privatas cujusque res in usum publicum convertere.* &c.

§. IX.

Accuratè præterea procedendum censemus, ubi ad Dominationis Jura deventum fuerit, ne specie iniquitatis, quam præ se ferunt, interdum, decepti, artibus eadem annumeremus Tyranicis. Nam Dominatio mediæ est naturæ inter Civile Imperium & Tyrannidem, utriusque indolem sapiens, ita tamen, ut si omisso leniori Regimine in asperioris castra totus transeas, amplius non Dominatio, sed Dominationis flagitium audiat. A flagitiis ergo diligenter
Jura

Jura Dominationis separanda. Tribus autem modis videntur maximè differre. (A) *In flagitiis Dominationis privata tantum, in Jure publica juxta spectatur utilitas.* (B) *Illi libidinis, hæc publicæ tranquillitatis causa sunt.* (C) *In his ratio Divini Numinis, fidei & honestatis habetur; In illis hæc leduntur omnia.* Juxta tamen certum est, Imperantes officii immemores, per vim & nefas, curâ publici boni desertâ, in privatam utilitatem cum oppressione subditorum grassantes, haudquaquam impune à subditis bello oppeti, ne dum licitè è solio deturbari. Magistratui enim obedientiam debemus, non tantum ob timorem & amorem, sed & quia DEI Ordinatio est, cui resistere prohibitum. Omnino hic distingvendum inter Tyrannum in titulo seu occupatione, & exercitio simul; & Tyrannum in exercitio seu administratione. Omnis quidem Potestas est à DEO; Interim, quia Tyrannus in exercitio, mediis jure Divino & Naturali consentaneis, ad tantæ potentiae fastigium evehctus est, sanctus omnino censetur, eoq; eorum quibus imperat vi exemptus. Nisi exclusa pactione & subditorum fide datâ, talis quispiam suffragio omnium sit hostis judicatus, & proclamatus Patriæ pestis & malum: Tum enim resisti potest, haud tamen offendendo, sed defendendo; Nec gladio invadendus, sed scuto avertendus. Tyrannus vero occupatione & administratione simul, quia *ejus Potestas non est legitima, nec DEUS eam constituit, nec probat, dum est in Fieri Tyrannis*, quovis modo coerceri posse asseveramus. At certe, si semel ita rerum potiatur, ut populus victus sese jurejurando ei devinciat, eadem fere cum priori patientiâ tolerandum existimamus. Siquidem uterque est à DEO, scilicet permittente, & justo judicio peccata subditorum puniente. Os. 13. 11. Jud. 3. 8. In utroq; tamen casu satius esse, à subditis peccari in defectu, quam in excessu, judicat Excellentissimus Doct. Gerhardus, unaq; monet in hac materia probe

de Mar
gift, Por
lit, *tenendam distinctionem, inter Principes Majestatis integræ & absolutæ, & Principes Potestatis limitatæ, pactisque inter ipsos & proceres Regni initis circumscripta.* Tutissimum itaque perfugium, vigente pessimo hoc imperii genere, erit, Deum pio corde feriisq; precibus placatum ire, ut tantam calamitatem avertat, mentes Imperantium, ne deglubendum populum judicent, illuminet, & peccata, causam belli meritoriam, clementissimè remittat. §. X.

Hæc pro ratione præsentis instituti sufficiant materiæ, quam delineandam suscepimus, nobilissimæ; Non quod omnia in aspectum lucemque protulimus, quæ Regii Juris aut Excellentiam commendare, aut veritatem demonstrare potuerint; maximum enim eorum quæ attulimus, est minimum eorum quæ omisimus; sed quia tenues vires ingenii nostri humilis satis expertas lentimus. Ante tamen quam manum calamumque de tabulâ remotam, quieti committimus, non possumus non gratulari Patriæ nostræ dulcissimæ, prosperitatem ad invidiam usq; felicissimam. Attolle, O Patria, vultum, erige aures, vel saltem animo, rationeq; perlustra omnes gentes, num aliquam Tui similem invenias; Num in certamen veræ felicitatis provocata, cedere cuiquam cogaris; Illum enim Regem sinu tuo includis, quem laudat Meridies, deprædicat Occidens, admiratur quoque Oriens. Præsentibus annecte præterita, & percipies hunc Regem Tuum Augustissimum nunquam privatum commodum publicæ prætulisse utilitati. Tuæ, O Patria, salutis causa Rex Potentissimus pietatis se præbet Antistitem; Tuam ob salutem legum honestissimarum agit Moderatorem, pacis & concordiæ Procuratorem. Summum & Absolutum fovet Imperium. Nihil cum sævitia imperat. Nihil ad licentiam approbat. Exinde gavisa est dudum Svecia, gestit Finlandia

dia, exultant Musarum domicilia instructissima, lætatur Ipsa Regni Metropolis Holmia. Ne autem tanta felicitas, tantum bonum, tot proborum civium gaudia, ob impietatem in DEUM, in Regem, in Principalem domum, & capitalem in concives malitiam, commutentur in calamitatem & suspiria luctuosa, nostrum est, corde unanimi, & calidissimis ad DEUM missis precibus, maturè prævertere. Sine intermissione dicentes: DEUS Plastes Imperiorum, qui Regna constituit, & constitutis vigorem ac interitum addit, conservet benignissimè Parentem Patriæ Optimum, Potentissimum, Regem CAROLUM XI. quo Regalibus ingenii dotibus, atq; artibus animi Augustissimis, in prolixissimā annorū seriem abundè sufficiens permaneat rebus, quibus tendendo in Religionis Tutelam, Patriæ dulcissimæ Pacem, Legum Vigorē Optimum, & Justissimum cujusq; Debitum, Perpetuitatem Nominis Gloriosissimam demeretur. Servet quoque Summum Cœli Numen Augustissimam Matrem Regis Regniq; Viduam, Reginam nostram Clementissimam, communibus omnium desideriis sospitem diu ac incolumem. Denique immittat DEUS cœlitus, cum Augustissimæ Domus Regiæ Serenissimis Pignoribus, Principi nostro Hæreditario CAROLO Abundantem Spiritus Sui Gratiam, qvò Pietate, Sapientiâ, ac Virtutibus Omnibus Tanto Fastigio Dignissimis Undiquaq; Condecoratus, Potentissimi Genitoris Exemplo, & propter Ejus Exemplum, ad Divinum arbitrium, & commissi olim cœtus salutem, Sanctissima Majestatis Jura sanctissimè tractare valeat. Has nostras, & totius Orbis Svecici, preces simplicissimas pariter & devotas, DEUS, qui solus omnia potest; quem nos posse credimus, cum
Benedictione Clementissimè suscipiat.

Hallelujah.

Juveni Præstantissimo,

DN. ABRAHAMO C. ALANO,
Humanarum Divinarumque literarum Studioſo politiſſimo,
Amico & Fauctori indubitatiffimo, dum eruditiffimè
diſſerendo ingenii vires laudatiſſimas
proderet.

CUlcunque vita felix curæ cordique eſt, iſ aut in internis laborabit aut in externis. (omnia enim bona Dii laboribus vendunt.) Externa qui ſibi peragenda putant, conſiderabunt num lumbos, brachia & femora habeant firma, ſiquidem viribus non ingenii, ſed corporis, & membrorum agilitate peraguntur, & cum adeo non ſint in honore, ut cum moleſtia conjunguntur, itaque ab iis queis Titan ex nobiliori luto præcordia finxit, deſeruntur, animusque ipſorum ad interna, Philoſophiam puta, applicatur, cujus cum ope, res omnes bene gerantur, regantur, non mirum ſi via ad eam ardua ſit; quam qui calcare reformidat vix & ne vix quidem ejus fructibus potiri potis eſt; armat enim ſpina roſas, nec quicquam Hybleos favos latebris ſpoliat, ſi fronti caveat, rubusque timeat. Utut hæc difficultatibus ſit circumcincta, animus tamen in propoſito conſtans, has omnes ſuperat & felici tandem paſſu ambulat, donat enim atque ſubigit cuncta diligentia. Præter labores & difficultates quæ ſtudiorum cultores neceſſariò quaſi comitantur, etiam aliud intervenit quod remoram ſtudiis tuis, Præſtantiſſime Dn. ALANE ponere videbatur, Orbatus es ſcilicet in pueritia proh dolor! Parentibus; & licet juvenilis ætas, hoc tempore, ſibi relicta, alea potius ludat, poculisque delectetur, quam ſtudia, colat, in te tamen Præſtantiſſime ALANE aliud ſingulare luxit, lucretq; cum ſemper curas cæteras, præ ſtudiis poſtpoſueris, in quibus quântos feceris progreſſus Diſſertatio hæc doctâ concinnata manu, cuius ob oculos ſiſtit, cujus æqui æſtimatores erunt me nobiliores, ego tantum in ſpem favoris, & ulteriorem, inchoata amicitie, continuationem hiſce tibi gratulari, & à Deo uberiorem benedictionem præcari volui, quod mihi ſemper erit in votis qui hæc prop: reliqui

ALEXANDER KRA NK.

Dn, ABRAHAM ALANE,

Cujusvis politioris literaturæ scientiâ ornatissime,
Disertationis hujus eruditissimæ autor inge-
niosissime, Fautor atque Amice
æstumatissime.

Ast quid ALANE Tuam non deterrerier ullâ
Tempestate facis mentem animumque probum ?
Qui redamas Musas & adhuc, ceu semper amasti ?
Cur illas recolis ? cur Heliconâ colis ?
Nonne vides pessum totum facile ire Heliconâ ?
Atque premi graviter nonne Heliconiadas ?
Ritè, vides, novi ; tamen haud Tua territa mens est :
Virtutem summam namque in amore putas
Esse sitam Pindi : velut esse fatentur & omnes,
Illam sectari Qui neque discipiunt.
Facti igitur nunquam Te pœnitet hujus, & ampla
Gloria Te manet : hæc non moritura fiet.
Idque satis meritò, dederant quia Provida Fata
Egregiam prorsus Indolem, ALANE, tibi,
Feceris ut quicquid, faceres cum laude perenni,
Nam quicquid facis, id cum ratione facis.
De virtutibus & Mea nunc aliis quoque veller,
Deberetque simul dicere vena Tuis,
Quas in Te gaudet mater poluisse benigna,
Excellentes eas utpote qui foveas :
Attamen hocce Viris propriè quia convenit illis,
Musas dulcisonas Qui coluere diu,
Qui sic Aonidum jam sunt alti quoque lacte
Ut sint Pierii Lumina clara soli ;

Ergo meo id saltè patiàr de pectore promi:
Sic Parnassiacas Te coluisse Deas,
Ut non immeritò clueas Heliconis Alumnus
Impiger, & Clariis annumerere Viris;
Publica (rara hæc est) tua Dissertatio docta,
Illud præclarè quippe liquere facit.
En! mea pollice vult & adhuc mens tangere Lyram,
Inconcinna licet, sitque sonora minus;
Euterpe ast nervos quia prætentare recusat,
Dico; Vale semper, semper & esto Memor

TUI

Qui hæc cum omnigenæ prosperitatis vota

ἄχολῳ scripsit

ERICI CAJANI E. F.

